

OM: 034388

KOMPLEX PREVENCIÓS ÓVODAI PROGRAM

**A 1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9. sz. Napraforgó Napközi
Otthonos Óvoda**

pedagógiai programja

2013.

ÓVODÁNK ADATAI

Az intézmény neve: Napraforgó Napközi Otthonos Óvoda

Az intézmény székhelye: 1084 Budapest, Tolnai Lajos utca 7-9.

Az intézmény telephelye:

játszóudvar: 1084 Budapest, Víg u. 10.

OM azonosítója: 034388

Az intézmény alapítója: Budapest, VIII. ker. Tanács VB. 1986.

Az intézmény fenntartója: Budapest Józsefváros Önkormányzata
1082 Budapest, Baross utca 63-67.

Az intézmény gazdálkodási jogköre: önállóan működő költségvetési szerv, mely saját gazdasági csoporttal nem rendelkezik.

Alapító okirat módosított száma: 40/2013 (II.6.)

Az intézmény típusa: óvoda

csoportjainak száma: 4 csoport

felvehető maximális gyermeklétszám: 100 fő

Budapest, 2013. szeptember 1

TARTALOMJEGYZÉK

Törvényi háttér	3
I. Bevezetés	4
II. Gyermekkép – óvodakép	5
II. 1. Gyermekkép	5
II. 2. Óvodakép	5
III. Az óvodai nevelés feladatai	8
III. 1. Általános feladataink	8
III. 1. 1. Az egészséges életmód alakítása	8
III. 1. 2. Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása	11
III. 1. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	12
III. 1. 4. Gyermekvédelmi feladataink	14
III. 2. Sajátos nevelési feladataink	19
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	36
IV. 1. Személyi feltételeink	36
IV. 2. Az óvoda tárgyi-dologi feltételei	39
IV. 3. Óvodai életünk megszervezése	40
V. Az óvodai élet tevékenységei formái és az óvodapedagógus feladatai	48
V. 1. Természetes gyermeki megnyilvánulások	48
V. 1. 1. Játék	48
V. 1. 2. Mozgás	50
V. 2. Verselés, mesélés	52
V. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	53
V. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	54
V. 5. Külső világ tevékeny megismerése	56
V. 6. Munka jellegű tevékenységek	57
V. 7. Tevékenységben megvalósuló tanulás	
VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	62
VII. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges eszközök jegyzéke	65
VIII. A Pedagógiai Program finanszírozása	66
IX. Érvényességi rendelkezések	67
Legitimációs záradék	68

Törvényi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény és annak módosításai
- Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII. 17) Kormányrendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló 32/2012 (X. 8.) EMMI rendelet
- 1993. évi LXXIX. tv. a Közoktatásról, és annak módosításai
- 1992. évi, többször módosított XXXIII. tv. a közalkalmazottak jogállásáról
- 138/1992.(X.8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- 2011. évi CLXXIX tv. a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- A Józsefvárosi Önkormányzat közoktatási, feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve

I. Bevezetés

A nevelőtestület azért választotta ezt a programot, mert fő feladatának tekinti a 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak szem előtt tartásával az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítását, a tanulási zavarok megelőzését az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.

A program a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a természetes mozgásigényére alapozott rendszeres testmozgásra és a fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva szervezi a fő nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatait.

A kultúraátadás életkorra specifikus nevelési feladataiba szervesen integrálja az indirekt módszerekkel történő pszichológiai fejlesztést (mozgás, testséma, percepció), mellyel alakítja a képességeket.

Maximálisan törekszik az érzelmi biztonságot adó kapcsolatok, az egészséges életmód, az alapvető szokás és normarendszer megalapozására. Az óvodai élet egészét áthatja a nyugodt, családias, elfogadó, együttműködő légkör, a családdal szoros kapcsolattartás.

Maximálisan biztosítani kívánja a gyermeki jogokat. A napi életszervezés terén a gyermek aktuális állapota, szükségletei, érdeklődése a meghatározó. Ezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket javasol.

A nevelés a hazai óvodai nevelés történet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira építve vallási és világnézeti kérdésekben, semleges környezetben folyik.

Ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásaink:

- az óvodai foglalkozások (a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások), szükség esetén logopédiai, dyslexia-megelőző foglalkozás, a sajátos nevelési igényű gyermeknek napi 2 óra felzárkóztató foglalkozás,
- az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata az ingyenes szolgáltatások igénybevételéhez.

II. Gyermekkép – Óvodakép

II. 1. Gyermekkép

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődését meghatározzák az öröklött tulajdonságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a környezeti hatások, melyek spontán és tervszerűen szervezettek lehetnek. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának. A gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermek külön-külön egy személyiség, akinek fejlesztésében egyénre lebontott módszereket alkalmazunk.

II. 2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerre és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszban (a kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Az óvodai nevelésünk célja: hogy elősegítse az óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozását, a hátrányok kiegyenlítését; az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődésű ütem figyelembe vételével. (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Nevelésünkben alapelv:

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas óvodai nevelésben.
- Tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- Az óvodai élet minden területén, a nevelés folyamatában a gyermek mindenképp felett álló érdekét vesszük figyelembe:
  - ~ megfelelő színvonalú szolgáltatás biztosítása,
  - ~ az óvodai élet minden területén az egyenlő esély biztosítása,
  - ~ minden segítséget megkapjon készsége, képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.
- Pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

A gyermekek számára az aktív, örömteli óvodás évek a későbbi kapcsolataikat is befolyásoló szeretetteljes légkör az, amire felnőtt életüket alapozhatják, és ehhez minden feltételt és segítséget meg kell adnunk.

A gyermekek jogait tiszteletben tartva az eredményes, hatékony pedagógiai munka érdekében fontosnak tartjuk:

- A gyermeki szükségletek kielégítését, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtését.
- A szabad mozgás, játék, tevékenykedés, az önállóság, a kezdeményezés feltételeinek megteremtését.
- A gyermekek életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő állandó szokások, ritmikus életrend, hagyományok kialakítását.
- A közösségbe való beilleszkedés, az emberi értékek közvetítésén át a baráti kapcsolatok alakulásának segítését.
- A gyermekek egyéni adottságának megfelelő maximális fejlesztést – minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjön és érje el, vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet. A kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek számára biztosítjuk tehetségük kibontakozását, egyéni fejlesztéssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával, keresve az értékeket, és ezeket pozitív megerősítéssel kondicionáljuk.

- A gyermekek szociális helyzetéből adódó különbségek csökkentését, az egyenlő esély elvének szem előtt tartásával azt pótolni, nyújtani, ami otthonukból hiányzik – különös figyelmet fordítva a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- A gyermekek személyiségének komplex fejlesztését (készségeiknek, képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön), az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése érdekében.
- A család és az óvodai nevelés összehangolását, nyílt, őszinte, közvetlen, segítőkész kapcsolat kialakítását a szülői házzal.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeknek óvodai nevelésünkben biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Arra törekszünk, hogy intézményünk a társadalmi és a helyi igényeknek megfelelő szolgáltatást nyújtson. Ennek érdekében: folyamatos, önértékelésen alapuló minőségfejlesztési tevékenységre törekszünk.

Céljaink, feladataink eredményes megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk szakmai fejlődésünket, az önképzést, illetve a szakmai továbbképzéseken való részvételt.

III. Az óvodai nevelés feladatai

III. 1. Általános feladataink

III.1.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermekek már bizonyos tapasztalatokkal, ismeretekkel érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, tovább erősítve, vagy éppen kioltva alakítjuk az óvoda szokásrendszerét. Fontosnak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, elegendő időt biztosítva az egyes tevékenységekre, ezáltal megteremtve a kiegyensúlyozott, nyugodt, biztonságos légkört. Fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, közvetve a szülők szemléletformálását.

Célunk – egészségnevelési elveink:

- ~ A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- ~ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítás, belső igénnyé fejlesztése.
- ~ A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- ~ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stresszmentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása.

Az egészséges életmód alakításának területei

Gondozás		
Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
A gyermek komfortérzetének biztosítása (mely révén kellemes, nyugodt légkörben, jó közérzettel, örömmel tevékenykedik). Belsőleges gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka kapcsolat biztosítása, amely feltétele a gondozási feladatok teljesítésének. Az önkiszolgáló feladatok elvégzésével, a tevékenységek	A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben. Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban. A nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban. A kialakított szokás- és	Otthonos, családi légkörben jól érzi magát, szívesen jár óvodába. Igényévé válnak a testi, egészségügyi szokások. Igényévé válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság. Szükségeit képes kieléltetni, önállóan kielégíteni. Önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell,

<p>többszöri gyakorlásával alakítja a gyermekek énképét, segíti önállóvá válásukat.</p>	<p>szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése (toaletthasználat, kézmosás, testápolás, fogápolás, öltözködés stb.).</p> <p>Önállósági törekvések támogatása.</p>	<p>segítséget kér.</p> <p>Cipőjét befüzi, bekötéssel próbálkozik. Ruháját igyekszik összehajtogatva a helyére tenni.</p> <p>A tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.</p> <p>Helyesen használja a toalettet és a wc papírt. Zsebkendőjüket önállóan használják.</p> <p>Szennyező tevékenység elvégzése után kezet mos, és a kezét szárazra törli.</p>
---	--	--

Testi nevelés

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A gyermek testi szükségletének (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás) kielégítése.</p> <p>Természetes mozgásigényének kielégítése.</p> <p>A gyermek egészségének, testi épségének védelme, edzése.</p>	<p>Optimális feltételek megteremtése játszóhelyek, játéktér, játékeszközök biztosításával.</p> <p>Speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása, együttműködésre törekvés.</p>	<p>Az egészségesen fejlődő gyermek teste arányosan fejlett, megfelelően edzett, teherbíró.</p>

Mozgás

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását.</p> <p>Kirándulások, séták szervezésével a természetjárás szépségének megismertetése a gyermekekkel, szülőkkel.</p> <p>A szülőkkel közös mozgásos programok szervezésével a családi nevelés és a szabadidő hasznos eltöltésének pozitív befolyásolása.</p>	<p>A szülők tájékoztatása a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözék fontosságáról.</p> <p>Alkalmankénti kirándulások szervezése, lebonyolítása, melynek során mintát kapnak a szülők.</p> <p>Mozgásos programok megszervezése, a mozgás fontosságának, személyiségfejlesztő hatásának erősítése.</p>	<p>Mozgáskedvük, mozgásigényünk életvitelük részévé válik.</p> <p>Testsémájuk kialakul.</p> <p>Téri helyzetekben tájékozódni tudnak, a téri irányokat ismerik.</p> <p>Mozgásukat irányítani és helyzetben tartani tudják, tempóját szabályozzák.</p> <p>Önfegyelmük, figyelmük erősödik.</p> <p>Mozgásuk összerendezetté, harmonikussá válik.</p>

Levegőzés

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>Élettani hatása mellett a hangképző szervek fejlődésének, a helyes légzés kialakításának elősegítése.</p>	<p>A gyermekek levegőzésének biztosítása mindennap.</p>	<p>Szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül.</p>

<i>Pihenés</i>		
Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
Nyugodt légkör biztosításával a gyermekek egyéni alvási igényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.	A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése. Lefekvés után mesélés, majd testközeli jelenléttel, simogatással a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása.	Szívesen és nyugodtan pihennek az óvodában.
<i>Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása</i>		
Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
Vitaminban gazdag zöldségek, gyümölcsök preferálása. Közvetve modellnyújtás a családoknak a korszerűbb, egészségesebb táplálkozás kialakításához. Vallási, valamint egyéb okból eltérő étkezést igénylő családok étkezési szokásainak tiszteletben tartása.	A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása. Az étkezéseknél a zsír, a cukor arányának mérséklése. A szülők meggyőzésével a szénsavas, túlcukrozott italok kiiktatása.	Kulturáltan étkeznek. Képes önállóan eldönteni, miből, mennyit fogyaszt. Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt, magvakat.
<i>Egészségvédelem, edzés</i>		
Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
A gyermek egészségének megóvása, testi edzettség biztosítása. A környezeti ártalmak kiküszöbölése. A gyermek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés.	A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatása. Séták alkalmával a forgalmas, szennyezett területek elkerülése. A gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, alkalomnak megfelelően, dokumentáltan.	Életkorának megfelelően edzett. Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.
<i>Környezettudatos magatartás- környezeti nevelési elvek</i>		
Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
Az élet, az élővilág tisztelete, megbecsülése. Váljon természetes igénnyé a környezet védelme. A gyermekek életkoruknak megfelelően minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetből.	Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása. A környezeti kultúra és gondolkodás, természetszeretet kialakítása. A tapasztalatok, élmények segítsék elő a gyermekek érdeklődésének felkeltését, fokozzák a természet szeretetének és megbecsülésének érzését.	Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára. Az udvaron sem szemetel. Ismeri a szelektív hulladékgyűjtése okát és mikéntjét.

III. 1. 2. Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. A gyermekközösségbe való beilleszkedést egyéni bánásmóddal, az egyéni kapcsolatok szélesítésének segítségével ösztönözzük. A gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőség megismerésére és elfogadására irányul nevelésünk. Gyermek-felnőtt kapcsolatban a feltétlen segítséget adó felnőtt elfogadtatása nevelésünk célja. A felnőtt biztonságot, védelmet jelent a gyermekek számára.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>Erkölcsei, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével.</p> <p>A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.</p> <p>A különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelés.</p> <p>A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.</p> <p>A figyelem ráirányítása a természeti és emberi környezetben megmutakozó jó és szép tiszteletére és megbecsülésére nevelés.</p> <p>A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében - szükség szerint - a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés biztosítása.</p> <p>Esélyteremtés a migráns gyermekek számára.</p> <p>A kiemelkedő képességű</p>	<p>Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása.</p> <p>Spontán szociális tanulásban a komplex viselkedésminták beépítése a gyermeki viselkedésbe.</p> <p>Gyakorlatközeli helyzetek teremtésével az interperszonális kapcsolatok kialakításához szükséges készségek, képességek alakítása.</p> <p>A konfliktushelyzet békés, mindkét fél számára elfogadható megoldásra inspirálás.</p> <p>Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.</p> <p>Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a "mi-tudat" alakítása.</p> <p>Környezetvédelmi viselkedési és magatartásformák alakítása.</p> <p>Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.</p> <p>A lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben</p>	<p>Ismeri a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát.</p> <p>A csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásában is érvényesíti.</p> <p>Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.</p> <p>Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.</p> <p>Szükség esetén segíti az arra rászorulókat.</p> <p>Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.</p> <p>Érzelmei, indulatai korának megfelelően tud uralkodni.</p> <p>Szereti és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.</p> <p>Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.</p> <p>Képes társaival kooperatívan együttműködni, megtalálja a helyét a közösségben.</p>

<p>gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatás.</p> <p>Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti pozitív kapcsolat biztosítása, fenntartása, modell szerepének tudatosítása.</p>	<p>lévő gyermekek felzárkóztatása.</p> <p>A migráns gyermekek beilleszkedésének segítése.</p> <p>A családdal való együttműködésre törekvés.</p> <p>A tehetségesebb gyermekek kibontakoztatásának támogatása.</p> <p>Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.</p> <p>Erkölc normák, ítéletek megfogalmazása, a gyermek önálló véleményalkotásának és döntéshozatalának támogatása.</p> <p>Egyeztetett időpontban fogadóóra tartása, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.</p> <p>Szülői értekezlet tartása.</p> <p>Anamnézis felvétele, bizalmas légkörben a szülővel.</p>	<p>A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet és elfogadás elvén működik.</p> <p>A felnőtteket és munkájukat tiszteli.</p> <p>A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.</p> <p>Alakulóban van a feladattudata.</p> <p>Bátran, de kulturáltan mondja el véleményét.</p> <p>Igényes a saját tevékenységével szemben.</p> <p>Nem peremhelyzetű, szívesen játszanak vele a többiek.</p> <p>Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.</p> <p>Szívesen kommunikál.</p> <p>Érkezéskor, távozáskor köszön.</p> <p>Türelemre, kitartásra képes.</p>
---	---	--

III. 1. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával, kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt.

A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul

meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával

Célja:	Feladatok	Sikerkritérium:
<p>A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.</p> <p>Tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlat orientált megvalósítása.</p> <p>Kognitív képességeik fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> ~ egyre pontosabb, valóság-hű észlelés ~ figyelem-összpontosításra való képesség ~ valósághoz közelítő képzeleti működés ~ reproductív emlékezet ~ problémamegoldó és kreatív gondolkodás ~ az alakuló fogalmi gondolkodás <p>A beszédkezdő felkeltése és fenntartása.</p> <p>A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.</p> <p>Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikhoz, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.</p>	<p>Olyan biztonságos, elfogadható, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.</p> <p>Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása.</p> <p>A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.</p> <p>A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek megismertetése.</p> <p>A gyermekek kíváncsiságára, egyéni érdeklődésére építés.</p> <p>Figyelem-összpontosításra motiválás.</p> <p>A pszichikus képességstruktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.</p> <p>Kommunikációs helyzetek teremtése, minden gyermeki kérdés megválaszolása.</p> <p>A gyermekek szókincsének bővítése.</p> <p>Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása.</p> <p>A társa verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése.</p> <p>A nyelvtanilag hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése.</p> <p>Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.</p> <p>Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.</p> <p>Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, felzárkóztató pedagógussal.</p>	<p>Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.</p> <p>Képes vizuális, auditív differenciálásra.</p> <p>Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.</p> <p>A keresztcsatornák működése korának megfelelő.</p> <p>Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.</p> <p>Figyelme korához képest tartós.</p> <p>Gondolkodására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző.</p> <p>Helyesen, tisztán, érthetően beszél.</p> <p>Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.</p> <p>Szókincse korának megfelelő.</p> <p>Jól használja a metakommunikációs eszközöket.</p> <p>Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.</p> <p>Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.</p> <p>A közölt információt megérti.</p> <p>A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja.</p> <p>Bátran kérdez.</p> <p>Verbális emlékezete korának megfelelő.</p> <p>Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.</p> <p>Ismeri és használja az udvariassági szavakat.</p> <p>Tud szemkontaktust teremteni és tartani.</p> <p>Élményeit és gondolatait el tudja mondani.</p> <p>A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.</p>

III. 1. 4. Gyermekvédelmi feladataink

A gyermekvédelem kiemelt helyet foglal el óvodánk életében. Gyermekeink különféle szociális háttérrel érkeznek, az évek során nőtt a gyermekvédelmi esetek száma. A társadalmi élet változásainak következtében egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképeség-lemaradással érkező, sajátos nevelési igényű, és az egészségügyi szokások hiányával érkező kisgyermek. Tapasztalataink szerint fokozatosan növekszik a munkanélküli szülők száma, mely komoly gondot okoz a családban. Ezért nagyon fontos az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás, az elesettek segítése.

Célunk, hogy feltárjuk mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Feladatunk: az óvodai kereteknek megfelelően megadjunk minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez és kompenzáljuk lehetőségeink szerint azokat, a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.

Fokozott figyelmet fordítunk a veszélyeztetettség megelőzésének lehetőségeire, amely csak a korai felismerés, felderítés alapján lehetséges. Ennek érdekében elengedhetetlen a gyermekek ismerete, a személyiségfejlődésükben jelentkező változások, problémák korai felismerése, ill. a nyílt, őszinte kapcsolat kiépítése a családdal. Csak a kolléganők gyermekszeretete, kitartó, empátiát sugárzó, diszkrét magatartása vezethet olyan bizalomteljes kapcsolat kialakításához, melyben a szülők elmondhatják gondjaikat, problémáikat (pl. életkörülményeikben bekövetkezett változás: munkanélküliség, anyagi problémák stb.), ill. segítséget kérhetnek.

Fontos a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébren tartása. Tapintatos személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorulnak. A titoktartási kötelezettség minden családokat érintő kérdésben érvényesül.

A probléma megoldását a szülő nyitottsága vagy zártsága határozza meg. Amennyiben a közvetlen viszony kialakulását valamilyen körülmény akadályozza, úgy az óvodán belül kiemelt személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni. Amennyiben a szülői együttműködést sikerül elnyernünk, úgy az óvodán belüli törődés kiegészül a családi, vagy külső segítséggel (Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekvédelmi Iroda, Gyámhivatal, Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat).

A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el.

Feladataink a gyermekvédelem területén:

Gyermekvédelmi tevékenységünk három területre terjed ki:

- ~ a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,
- ~ feltárására,
- ~ megszüntetésére.

Fő szempontunk a megelőzés, illetve ennek érdekében együttműködés a családdal.

▪ *A még hatékonyabb gyermekvédelmi munka érdekében a gyermekvédelmi megbízott:*

- ~ segítse az óvodapedagógusok felderítő tevékenységét, a veszélyeztetettség kritériumainak intézmény szintű meghatározását,
  - ~ hangolja össze a gyermekvédelmi munkát intézményünk óvodapedagógusai között, különös tekintettel a megelőzés lehetőségeire,
  - ~ szükség esetén végezzen családlátogatást a csoportvezető óvodapedagógusokkal,
  - ~ elemezze az intézmény gyermekvédelmi helyzetét, tegyen javaslatot az aktuális feladatok meghatározására,
  - ~ tájékoztassa a szülőket azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
  - ~ tartson kapcsolatot általában és konkrét esetekben a Pedagógiai Szakszolgálattal, Gyermekvédelmi Irodával, a Családsegítő Szolgálattal valamint a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményeinek gyakorlati megvalósítása.
- Óvodakezdestől (3 éves kortól) a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felmérése, nyilvántartása.

Célunk a gyermekvédelmi munka területén:

- Az óvodai kereteknek megfelelően megadunk minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez és kompenzáljuk lehetőségeink szerint azokat, a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.
- A gyermeki jogok érvényesülését óvodai életünk minden területén biztosítjuk: “A gyermeknek joga, hogy képességeinek, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön...”
- A titoktartási kötelezettség minden családokat érintő kérdésben érvényesül.

Az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása

Intézményünknek az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelménye biztosítása érdekében a következő feladatai vannak:

- Az óvodai háttérből adódó, esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményt sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása:
  - ~ az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás,
  - ~ a követelmények teljesítése,
  - ~ a mulasztások,
  - ~ az iskolába lépésre való felkészítés, valamint
  - ~ az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások, és a neveléssel kapcsolatos jutalmazások.
- A családi háttérből fakadó esélyegyenlőséget, valamint az egyenlő bánásmód követelményét sértő körülmények feltárása, valamint azok kezelési módjának meghatározása:
  - ~ így a családi háttér iskolai végzettsége,
  - ~ a csonka család okozta problémák, feladatok,
  - ~ a család szociális, anyagi helyzete.
- Az óvoda azon együttműködési kapcsolatainak meghatározása, illetve a kapcsolattartásban ellátandó feladatok leírása, melyek segítik az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményének megtartását:
  - ~ a megfelelő óvodai légkörrel, az intézményi lehetőséggel kapcsolatos feladatok,
  - ~ a gyermek védelmével összefüggő együttműködési feladatok, valamint
  - ~ az óvoda a szülőkkel, a gyermekközösséggel való együttműködési tevékenysége.
- A szülők jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, az ezzel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése:

A szülő jogaira és kötelezettségeire vonatkozóan szabályokat állapít meg:

  - ~ a köznevelési törvény 72. §-a
  - ~ az 1997. évi XXXI. tv. 12. §-a.
- A pedagógusok jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok rögzítése:
  - ~ a köznevelési törvény 62. §-a

- ~ az intézmény házirendje és
- ~ a pedagógus munkaköri leírása alapján valósul meg.
- A gyermekek jogainak és kötelezettségeinek meghatározása, valamint az ezekkel kapcsolatos intézményi feladatok azonosítása:
A gyermekek jogaira és kötelezettségeire vonatkozóan szabályokat állapít meg:
  - ~ a köznevelési törvény 45. §-a
  - ~ az 1997. évi XXXI. tv. 6. §-a.
  - ~ az intézmény házirendje.
- a gyermekek fejlődésének értékelése.

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül fejleszthetőek.

Feladatunk:

- ~ a gyermeki tevékenységek anyagát, a nevelés módszereit a gyermekcsoport igényének megfelelően határozzuk meg,
- ~ a differenciált nevelés alkalmazása,
- ~ támogatást és biztatást adunk a nem megfelelő családi háttér miatt kudarccal küzdő gyermekek számára,
- ~ hátrányos megkülönböztetés nélkül, objektíven értékeljük a gyermekek teljesítményét,
- ~ a gyermek fejlődéséről a szülőt rendszeresen tájékoztatjuk,
- ~ amennyiben a gyermek a felzárkóztatásra, fejlesztésre szorul, kezdeményezzük a szülővel való párbeszédet, illetve javaslatot adunk a gyermek haladásának előmozdítása érdekében.

Alapelvünk:

- ~ Minden gyermek sikeressége legyen biztosított.
- ~ A gyermek sikeressége az intézmény sikerességének záloga.
- ~ A partnerközpontú működés továbbfejlesztése.
- ~ A szakmai ismeretek folyamatos bővítése, újítása.

Célunk az esélyegyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása területén:

- A gyerekek szeretnek óvodába járni.
- A HHH-k beiskolázási aránya javul, óvodai hiányzásuk csökken.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek normál tantervű iskolába kerülnek.
- Az óvoda hatékonyan segíti a szociokulturális hátrányok csökkentését.
- A gyermeki, szülői sikeresség fokozódik.
- A gyermekek továbbhaladása a következő fokra biztosítottá válik.
- Megtörténik a folyamatos párbeszéd, kapcsolattartás a partnerekkel.

III. 2. Sajátos nevelési feladataink

Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.

A **tanulási zavarok megelőzése érdekében biztosítjuk** a gyermekek észlelési és mozgási, úgynevezett **szenzomotoros képességeinek fejlődését, fejlesztését**. Ingergazdag környezetben, tartalmas óvodai élet, tevékenységek szervezésével (különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékokra) a legtöbb esetben megelőzhetjük a tanulási nehézség kialakulását, vagy csökkenthetjük annak súlyosságát.

Az **iskoláskor előtti tanulási nehézségek** rendkívül változatos tünetekben és szinte **minden** **gyereknél egyéni formában mutatkoznak meg:**

- ~ Rendezetlen, bizonytalan mozgás – egyensúly, térorientációs és testséma problémák.
- ~ Kialakulatlan oldalosság – testséma és térorientációs zavar.
- ~ A gyermek nem tudja követni a mozgásokra vonatkozó utasításokat, még akkor sem, ha bemutatják neki – testséma, térorientációs zavar, elmaradás a nagymozgások szintjében.
- ~ Figyelmetlenség – belső rendezetlenség, az egymásutánosság felfogásának nehézsége, elterelhetőség, összefüggésben lehet az egyensúlyrendszer gyengeségével.
- ~ Rossz ceruzafogás – testséma zavar, finommozgási nehézségek.
- ~ Kusza rajzok, elmaradott rajzszint, a rajzolás elutasítása – térorientációs zavarok, a finommozgás fejletlensége.
- ~ Artikulációs problémák – beszédhang-megkülönböztetési nehézségek, sorba-rendezési problémák.

A problémák, hiányosságok felismerését segítik Dr. Porkolábné Balogh Katalin fejlettségmérő, diagnosztikai lapjai – melyet a helyi nevelési programhoz kapcsolódóan használunk

Differenciált egyéni készség- és képességfejlesztés

A mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a legoptimálisabb szinten alkalmazni tudja, és készségei, képességei lassúbb fejlődése miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe.

Ezért minden gyermek számára *gazdag programokat*, változatos tevékenységeket kínálva biztosítjuk a saját, egyéni fejlődési ütemének megfelelő fejlődést, fejlesztést, *tehetségének* felfedezését, kibontakozását.

Feladatunk:

A rossz szociális háttérű, ingerszegény környezetben élő vagy egyéb ok (gyakori betegség, hiányzás, késői óvodakezdés) miatt lassabban fejlődő, illetve a fejlődésben lemaradt gyermekek differenciált egyéni fejlesztése.

Célunk: Minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjék és érje el, vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet.

Fontos feladatunk: a prevenció és a korrekció fejlesztés.

A harmonikus személyiség tudatos, tervszerű, célirányos fejlesztése az óvodai nevelés komplex folyamatában messzemenően szolgálja és biztosítja az iskolai életmódra való felkészítést.

Fontos, hogy a gyermekek értelmi képességei és beszédképességük fejlettsége olyan szintet érjen el, mely lehetővé teszi a sikeres iskolai beilleszkedést.

Meghatározó a gyermekek kielégítő beszédfejlettsége, nyelvi, kommunikációs készsége. *A beszédértés és a gondolatközlés színvonalának foka nagymértékben befolyásolja a különböző tevékenységi formák eredményességét vagy sikertelenségét.*

Differenciáltan kell foglalkoznunk a *nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett* gyermekekkel.

Szükséges, hogy **a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója**, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel. Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egész napos életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

Később a beszéd és gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára.

A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a cél.

A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására.

A fejlesztő program

Mozgásfejlesztés

Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

Járás

- a) kis és nagy lépésekkel
- b) különböző irányokba fordulással
- c) változó szélességű sávok, vonalak között
- d) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

Futás

- a) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- b) különböző irányokban, majd közbeni irányváltoztatással,
- c) változó szélességű sávok között,
- d) különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.

Ugrás

- a) "távolugrás" (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra,
- b) "magasugrás"
- c) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
- d) különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyszög, stb.)
- e) szökdelés egy lábon, oldalirányú szökdelés,
- f) mélyugrás.

Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban

- a) különböző irányokba, majd irányváltoztatással,
- b) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa),
- c) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

Állás: a.) állás lábujjon – sarkon állás
b.) állás fállábon.

Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb.

Kúszás egyenes padon

Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, korcsolya, stb.)

Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

Babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék, stb.)

Babzsák csúsztatás két vonal közé,

Babzsák dobás vízszintes és függőleges célra.

Karika-dobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról.

Kugli-játék

Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célbaütése bottal.

Szem-láb koordináció fejlesztése

1. Ugrókötéllal: kötél fölött átvgrás, változó magassággal.
2. Karikába különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
3. Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb.
4. Ugróiskola, egyszerűbb és neheztett formában.
5. Függeszkedés: átfogással, tovahaladás.

Finommotorika fejlesztése

1. Gyurmázás (elsődleges az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása).
2. Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel).
3. Papírhajtogatás – papírfűzés, mintaalakítás.
4. Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.
5. Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
6. Vágás, domború vagy előrerajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig.
7. "Papír-ceruza" feladatok
  - a) rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával),
  - b) sablonok kiszínezése kiugró hátlan,
  - c) sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrerajzolt mintáinak átírása.
8. Kéziszergyakorlatok.

Testsémafejlesztés

A testrészek ismerete

1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával (haj-, szemszín, kicsi-nagy...).
2. Tevékenységek a testrészek megismerését célozva:
  - a) testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által
  - b) a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést
  - c) utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt
  - d) a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét
  - e) az előzőek megisméltése csukott szemmel.
3. Meghatározott testrészekre koncentráció
  - a) különböző testhelyzetekben (hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdepelve) megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni.
  - b) valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet) viszonylatában.

A test személyi zónájának alakítása

Lateralitás: az oldaliság belső megéléséhez, beépítéséhez szükséges az egyensúly kialakulása, a függőleges középvonal egyensúlyának az elsajátítására és a jó testtartásra. A lateralitás fejlesztése közvetlenül hat a téri percepció fejlődésére.

1. Az "oldaliság" alakítása
  - a) színes szalaggal (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt, kézen, lábon,
  - b) különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézettel (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni, stb.)
  - c) lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés stb.
2. A test elülső és hátulsó részeinek megismerttetése játékos mozgásos feladatokkal:
  - a) az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
  - b) feküdjenek a hátukra, forduljanak hasra.
3. A test függőleges zónájának megtanítása:
  - a) játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.
4. Az előző (1., 2., 3.) gyakorlatok elvégzettetése becsukott szemmel.
5. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal alkalmazható)
  - b) állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
  - c) ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb.

- d) térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.
- e) feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak.

1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.
2. A funkció megemlítése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámlálni.
3. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámlálni.
4. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

1. Fej
  - a) fejfordítás és fejkörzés,
  - b) csukott szemmel megérinteni a szemet, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel,
  - c) csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé.
2. Törzs
  - a) törzsfordítás lazán leengedett karral, illetve oldalsó- majd mellső-középtartásban tartott karokkal,
  - b) a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.
3. Karok
  - a) karkörzés előre és hátra,
  - b) karok helyzetének utánzása,
  - c) oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén,
  - d) különböző karlengetések ritmusra,
  - e) oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
  - f) oldalsó középtartásból karkeresztesítés, majd ismét karnyújtás,
  - g) karhúzás és tolás, páros munka.
4. Ujjak

- a) a kéz ökölbe szorítása,
- b) az ujjak ide-oda mozgatása,
- c) ujjak egyenkénti mozgatásra ritmusra,
- d) a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak

- a) a padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- b) a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- c) állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- d) térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezet a combon tartjuk,
- e) padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése, törzshajlítás bokafogással, szökdelés, ugrálás,
- f) szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

6. Lábak és lábujjak

- a) sarokemelés és leengedés,
- b) a lábfej visszafeszítése (lábujjak) ("pipálás")
- c) járás sarkon és lábujjon
- d) a külső talpélen járás, a kartartás törzs mellett,
- e) ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
- f) törzshajlítás előre,
- g) hanyatt-fekve vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra,
- h) babzsák fölmarkolása lábujjal.

Észlelés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direktebb fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.
2. A szem fixációs működésének erősítése:
  - a) ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel, le mozgatjuk)
  - b) egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig.
3. Vizuális zártság – egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?
  - a) Ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni.
  - b) Hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
  - c) Rejtett figurák megtalálása
4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először, ... mi következik?
5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.
  - a) Tárgyakból kirakott – gyöngyök, kockák, rudak, kártyák – minták folytatása.
  - b) Rajzos – képi – minták elrendezése (fekvő alak..., ülő alak..., álló..., járó..)
  - c) Sorminták rajzolása.
6. Vizuális helyzet – pozíció felismertetése:
  - a) Mágnesláblán a pedagógus elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,
  - b) A gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,
  - c) Az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni.
7. Vizuális memória fejlesztése:
  - a) egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,
  - b) vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni, stb. (fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése).

Az alaklítás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbb féle alak-forma-méret motoros kialakítása:
  - a) Formaalakítás mozgással (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel).
  - b) Padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása.
  - c) Padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére.
2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok (lottó, dominó)
3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása.
4. Minták rajzolása, festése.
5. Részekből különböző alakzatok összerakása.

A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése

1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.
2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.
3. Különböző formák, méretek megváltoztatása. “Varázsoljuk el!”
4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával:

“Érzékelő zacskó”, “Elvarázsolts zsákocská”.

- a) Pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? Milyen: a mérete, formája, felülete, anyaga, stb.?
- b) A tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorbarendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy-egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinesztetikus) észlelés fejlesztése

1. Behunyva szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: kézzel (kört ír le a levegőbe, stb.), lábbal (lépés előre, hátra, stb.) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

A térészlelés –térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:
  - a) Rácsos papíron, lyukas táblán a két oldal megkülönböztetése a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
  - b) A jobb-bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával.
  - c) A négy fő iránymező megismertetése az említett módon.
2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:
  - a) Ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása.
  - b) A tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette.
  - c) Függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból.
  - d) A fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.
3. A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

A hallási észlelés (auditív) fejlesztése

A hangzási analízis-szintézis fejlesztése

1. Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira.
2. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
3. Ritmusvisszaadás csukott szemmel.
4. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek.
5. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb.
6. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális-tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:
  - a) tapintással felismert tárgyat keresni a vizuális mintákban,
  - b) vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az “Érzékelő zacskóból”
  - c) egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását.

2. Vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése:
  - a) Mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét.
  - b) “figyeljünk a hangokra!” A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, “minek a hangja?”. (társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés).
  - c) Auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megisméltetése, különböző hangok megisméltetése, majd a hangforrás kerestetése.
3. Vizuális kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése:
  - a) Bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában.
  - b) Mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát.
  - c) Vizuális-kinezetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.
4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.
5. A szem-kéz koordináció fejlesztése

Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) Ruházat:

zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha.

b) Testrészek:

törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd.

c) Cselekvések:

sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz,

lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog rúg(dalózik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyül, izeg, mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel.

2. Térbeli viszonyok

a) Irányok:

Főnt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamitől, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban.

b) Helyzet:

-on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül.

c) Idő:

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik.

3. Osztályozás

a) Alapformák:

Kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe vonalú, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

b) Alapszínek:

Piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor (ibolya).

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

Nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő.

A gyermekek differenciált egyéni készség- és képességfejlesztését az alábbiak szerint tervezzük, szervezzük:

- **Gyermekcsoporton belül:** játékidőben, a játékon keresztül

A 3-6-7 éves gyermek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthöz való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztőhatással van a játék a nagy és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.

Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

- **Gyermekcsoportból kiemelve:** egyéni készség, képességfejlesztés

Öt éves kortól szervezzük - a rászoruló gyermekek magas létszáma miatt. **Fontos, hogy egyéni fejlettségüknek megfelelően:**

- ~ a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, érdeklődésére támaszkodva irányítsuk a megismerés folyamatát, építsünk kérdéseikre, megjegyzéseikre,
- ~ a célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, és pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembe vételével történik,
- ~ tartsuk szem előtt, hogy minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjön és érje el, vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet,
- ~ nagyon fontos, hogy minden egyes gyermek esetében megtaláljuk az optimális terhelési szintet, mely erőfeszítést igényel a gyermektől, de sikerrel tudja megoldani (az alulterhelés és a túlterhelés is káros),

- ~ tevékenységet, cselekvést, manipulálást minden esetben végezzenek a gyermekek, hiszen gondolkodásuk és értelmi képességeik összetevői ebben az életkorban tevékenységbe ágyazva, cselekvéshez kapcsolva fejleszthető eredményesen,
- ~ mindig annyi időt biztosítsunk a végrehajtáshoz, hogy sietés, kapkodás nélkül végezhessék el a feladatot.

Csak így érhetjük el, hogy a gyermekek ezeken az egyéni készség, képességfejlesztéseken örömmel vegyenek részt, sikerélményhez jussanak, élvezzék a tevékenység, a teljesítmény, a tudás örömét.

A csoporton kívüli egyéni készség, képességfejlesztést felzárkóztató pedagógus végzi.

A felzárkóztató pedagógus kompetenciaköre

- Csak normál IQ-övezetbe tartozó gyermekekkel foglalkozik teljesítményzavar esetén.
- Diagnosztikus tevékenysége csak a képzésben elsajátított tesztek felvételére és értékelésére terjed ki.
- A diagnosztikus és terápiás kompetenciakörét meghaladó eseteket köteles speciális szakemberhez irányítani.
- Tevékenységét más szakemberekkel összehangoltan végzi.
- Felelős a fejlesztő foglalkozások szakmai minőségéért.

A felzárkóztató pedagógus feladatai

- Az óvodapedagógusok jelzése alapján a korrekciós fejlesztést igénylő gyermekek megfigyelése, képességeik felmérése és az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése.
- A megfigyelések és mérések értékelése.
- A kapott eredmények alapján az egyéni fejlesztőprogramok kidolgozása, koordinálása a csoportos óvodapedagógussal, pszichológussal, logopédussal.
- Az előző nevelési évben a fejlesztő foglalkozásokban részesült gyerekek ellenőrző felmérése.
- A mérések értékelése
- A szülők tájékoztatása, az együttműködő kapcsolat kialakítása és az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése
- Egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megtartása

- A fejlesztés folyamatos koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal.
- Féléves értékelés a gyermekek fejlődési üteméről
- Év végi ellenőrző felmérés, értékelés a gyermekek fejlődéséről

Célunk a differenciált egyéni fejlesztés területén:

Minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődik és eléri, vagy megközelíti az életkorára jellemző szintet.

A nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek készség, képességfejlesztő pedagógiai programjának megvalósítása

A nemzetiségi kisebbségi nevelés az óvodában a szülők igénye alapján, magyar nyelven folyik. Fontos, hogy a nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek ne érezzék kívülállónak, kirekesztettnek magukat. Minden gyermeket annak elfogadására, megértésére kell nevelnünk, hogy az emberek különböznek egymástól, amiben modell értékű szerepe van az óvodapedagógusnak, illetve az óvoda valamennyi munkatársának.

Célunk a nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekeknél:

- ~ a családi nevelés hiányának kompenzálása,
- ~ szociális beilleszkedésük segítése,
- ~ biztonságérzet nyújtása számukra, mely megalapozza a szellemi kötődésüket az óvodához, ösztönzi társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- ~ a gyermekek megismerése, hiányosságaik feltérképezése, felzárkóztatás minden területen,
- ~ egyénre szabott, differenciált segítségadás,
- ~ figyelemfelhívással, példaadással erősíteni a szülők felelősségét a gyermekek otthoni gondozása, nevelése iránt, ezáltal fejleszteni a családi háttérrendszert is.

Ennek érdekében:

- ***A családdal való bizalomteljes, segítőkész kapcsolat kialakítása, erősítése:***

- ~ hogy megismerjük, és az óvodai életünk keretében is erősíthessük hagyományait, kultúrájukat, szokásaikat – hozzájárulva a gyermekek önazonosság megőrzéséhez, ápolásához, erősítéséhez.
- Lehetőségeinkhez képest **bemutatjuk népi hangszereiket, zenéjüket.**
- Fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek zenei nevelésére, mozgás- és énekkultúrájuk fejlesztésére.
- **Élményszerző programokat szervezünk, hogy:**
  - ~ felkeltsük érdeklődésüket a művészetek iránt, pl. múzeum, színházlátogatás stb.
  - ~ ismereteik bővítése, a természet szeretetére, védelmére való nevelés érdekében kirándulásokat szervezünk.

Migráns gyermekek nevelése

A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermekek nevelése külön figyelmet igényel, hiszen beilleszkedésük és felzárkóztatásuk sikere a fogadóközösség, a pedagógusok, a gyermekek és a szülők közös munkáján múlik. Egymás megértése, egymás iránti tolerancia és empátia az alapvető attitűd, amivel közelítünk a gyermekek felé. A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembevételével, játékos módszerekkel, tevékenységformákon keresztül történik.

Tiszteletben tartjuk a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait – törekszünk azok megismerésére – a gyermekek önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése érdekében. Igyekszünk lehetőséget teremteni, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A szülőkkel való kapcsolat terén feladatunk:

- ~ az együttműködés minél sokoldalúbb formáinak kihasználása,
- ~ a szülők bevonása az óvoda életébe, a család elfogadása,
- ~ a szülői nevelés, a családi háttér partnerként való kezelése,
- ~ tapintatos, elfogadó kommunikáció kialakítása.

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését kiemelten kell kezelnünk, hiszen tudjuk hogy fejlődésükhöz saját életkorú közösségre, életkori igények alapján kialakított élettérre van szükség. Számukra felbecsülhetetlen érték az életkori közösség. Modellt kapnak társaik viselkedéséről, szokásairól, beszédéről, mozgásáról, játékaikról.

A pajtások, nevelők, a szülők teljes közösségének úgy kell elfogadnia a sérült kisgyermeket, hogy mindig az értéket keresi benne. Nemcsak a sajátos nevelési igényű gyermek szorul speciális megsegítésre, a többi gyermeket is nevelnünk kell az elfogadásra, együttműködésre. Ezért fontos feladatunknak tekintjük a gyermekközösség elfogadóvá formálását, melynek alapja nem a sajnálat, hanem az együttes élményekből fakadó szeretet.

Az óvodai nevelés során az ép gyermekeknek lehetőségük nyílik sérült társaikat minél korábban megismerni. Ez későbbi, előítélet-mentes szemléletük kialakítását alapozhatja meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése az alábbiak figyelembevételével kerül megvalósításra:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet segíti.
- A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja. A sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
- Az óvodai nevelés, a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó- készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.

Nagyothalló, siket, látássérült és közepsúlyos fokban értelmileg sérült, illetve konduktív mozgásterápiára szoruló gyermekekkel nem tudunk foglalkozni. Nevelésük, fejlesztésük feltételei nem biztosítottak.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV. 1. Személyi feltételeink:

Engedélyezett álláshelyeink száma: 16,5

Pedagógus álláshelyek száma: 10

1 fő óvodavezető

8 fő óvodapedagógus

1 fő felzárkóztató pedagógus

Iskolai végzettség: 10 fő felsőfokú iskolai végzettség

Nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak álláshelyeinek száma: 6,5

4 fő dajka

1,5 fő pedagógiai asszisztens

1 fő óvodatitkár

Iskolai végzettség: 5 fő végezte el a dajkaképzőt

Az intézmény engedélyezett létszámát éves szinten a Képviselő-testület határozza meg.

Az intézmény gazdálkodási besorolása: (2013. január 1-től) önállóan működő költségvetési szerv, amely saját gazdálkodási csoporttal nem rendelkezik.

Az intézmény óvodapedagógusainak besorolása F és G kategória

A nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak besorolása B, D, és E kategória

Bérezésük a Kjt szerint.

Vezetők illetménye: G/7 + vezetői pótlék

Vezető helyettes illetménye: F/14 + vezető helyettesi pótlék

Óvodapedagógus

Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. **A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példakép a gyermekek előtt.** Alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése.

Pedagógiai és pszichológiai felkészültségével **tartsa szem előtt a következőket:**

- ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit,
- sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül gondoskodik az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről,
- alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, különös figyelmet fordítva a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, valamint a tehetséges, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- a gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja,
- módszereit változatosan alkalmazza a különleges nevelési igényű gyermekekre is,
- rendelkezik a gyermekek iránt megnyilvánuló együttérző, oda- és ráfigyelő magatartással,
- etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül,
- igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken,
- problémamegoldó képességgel rendelkezik,
- a család mellett (és nem helyett) partnerként részt vesz a nevelési folyamatban,
- a gyermekek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé,
- a Komplex Prevenációs óvodai Program alapján, a gyermeknevelés során megválasztja módszereit, eszközeit,
- gondoskodik a gyermek testi épségének megóvásáról,
- közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait,

- a gyermekeket a helyes magatartási normák betartására neveli,
- törekszik a környezettudatos magatartás kialakítására,
- az óvodai élet minden területén, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést,
- tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű **a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is**. Munkájuk nélkülözhetetlen az óvoda zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Intézményünk továbbképzési programját úgy állítjuk össze, hogy biztosítsuk a szakmai felkészülést a helyi nevelési program végrehajtásához, hozzákapcsolódó feladatok ellátását. A jövőben is kiemelt figyelmet fordítunk a szakmai fejlődésre.

"A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége." (Porkolábné Dr. Balogh Katalin Komplex Prevenációs óvodai Program")

Fontosnak tartjuk a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók továbbképzésének megszervezését is.

IV. 2. Az óvoda tárgyi – dologi feltételei

Az óvoda épületének főbb jegyei

Óvodánk a kerület nagyon szép, tágas, négy csoportos nevelési intézménye. Az épület háromszintes.

A *csoportszobák* a földszinten és az első szinten helyezkednek el. Tágasak, berendezésük esztétikus, a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelően kialakított. Sajátos hangulatuk, felszereltségük az itt dolgozó kolléganők igényes szakmai munkáját tükrözik. 2-gyermekcsoport használ közös *öltözőt* és *mosdót*. Korszerűen felszerelt *tornaterem* biztosítja a gyermekek igényeinek megfelelő mozgásfejlesztést, az alapfelszerelésen túl egyensúlyfejlesztők, kéziszerk szolgálják a fő fejlesztési célokat, (mozgás, testséma, percepció, verbális képességek.)

Az intézményhez két *udvar* tartozik, melyek sokfajta mozgáslehetőséget biztosítanak a gyermekek számára, de szeretnék a fából készült mozgásfejlesztő eszközök számát bővíteni.

Az intézmény második emeletén található *óvónői szobában* könyvtár, számítógép, Internet lehetőség segíti a kolléganők felkészülését, illetve nyugodt, esztétikus környezetet biztosít a szülőkkel való találkozásra, fogadóóra, egyéni megbeszélések alkalmával.

A *logopédiai szoba* nyugodt, zavartalan munkafeltételt biztosít a Józsefvárosi Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgáltató Intézmény munkatársának, aki hetente két alkalommal foglalkozik a rászoruló gyermekeinkkel.

A *felzárkóztató pedagógus szobája* is ezen a szinten található. A “gyermek-barát” környezet, a minden terület fejlesztésére kiterjedő játék, és eszközállomány vonzó a gyermekek számára, szívesen vesznek részt a foglalkozásokon.

A *vezetői iroda* és az *óvodatitkár irodája* az első emeleten, a szülők számára könnyen megközelíthető helyen található.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

- ***A játéktevékenység eszközei***

Minden gyermekcsoportban biztosított a tartalmas játéktevékenység tárgyi feltétele (megfelelő hely, játékeszközök). A fejlesztőjátékok a pedagógia program alapját képezik. Az életkornak, fejlettségnek megfelelő készségeket-képességeket fejlesztő, speciális, jó minőségű játéktár áll rendelkezésre.

- ***A tanuláshoz szükséges eszközök***

Folyamatosan és célirányosan fejlesztettük, illetve bővítjük szakmai eszköztárunkat. Legfontosabb feladatunknak a mozgásfejlesztő eszközök minőségi és mennyiségi beszerzését tekintettük (udvarit és csoportszobait egyaránt). Különböző tornaszereket és eszközöket vásároltunk, ill. ennek bővítése folyamatos.

Az óvodai tanulás eszközeinek tekintjük a fejlesztőjátékokat és a mozgásfejlesztő eszközöket is. Ezen túlmenően szertárunk eszközállománya jó feltételeket teremt. Audiovizuális eszközállományunk is megfelelő.

Eszközállományunkra jellemző, hogy minden tevékenységhez jó feltételeket biztosít.

- ***Óvodánk mese- és szakkönyvellátottsága***

Mesekönyv ellátottság:

A törzsállomány minden csoportban az életkori sajátosságoknak megfelelően rendelkezésre áll, de nagy szerepet kapnak a mindennapokban a gyermekek által óvodába hozott mesekönyvek is.

Szakkönyvellátottság:

A fejlesztés, különös tekintettel a választott programmal kapcsolatos kiadványok beszerzésére, kiemelt céljaink között szerepelt, melyet költségvetésünkből oldunk meg.

IV. 3. Óvodai életünk megszervezése

Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

A napirendet az óvodapedagógusok dolgozzák ki, figyelembe véve a helyi sajátosságokat, a gyerekek életkori - és egyéni sajátosságait valamint az évszakok jellegzetességeit. A rugalmas elemek biztosítják, hogy érvényesüljön a folyamatos óvodai életszervezés, amely:

- megfelelő időt biztosít a gyerekek számára a különböző tevékenységekhez,
- hosszú időt ad a szabad játékhoz és a mozgáshoz,
- lehetőséget ad a tevékenységekbe való folyamatos átmenetre,

- az életkorból adódó és az egyéni igénytől függő időszükséglet biztosítására (pihenés, gondozási tevékenységek),
- az időjárástól függően a szabadban tartózkodás idejének változtatására.

Minta napirend:

6 – 7 óráig Gyülekezés az ügyeletes csoportban.

7 – 12 óráig Szabad játék, mozgás.

Választható: felajánlott vagy kötelező tevékenység.

Játék a szabadban.

12 – 15 óráig Ebéd, testápolási teendők, pihenés.

15 – 17,30 óráig: Szabad játék, részképességek fejlesztése egyéni igények szerint, differenciáltan.

Június 1. és augusztus 31. közötti időszakban a nyári napirend szerint szervezzük a gyerekek óvodai életét. Az év közbeni szokások megtartása mellett ez annyiban jelent változást, hogy a gyerekek lehetőség szerint egész napjukat a szabadban töltik, tevékenységi lehetőségeik bővülnek.

Hetirend

A hetirend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

- A heti ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák.
- Naponta van lehetőség az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint.
- A gyermeknek naponta szüksége van szervezett játékos mozgásra, ezért naponta frissítő tornát, heti egy alkalommal minden csoportban testnevelés foglalkozást szervezünk.
- A hét keretén belül egy-egy nap, bizonyos tevékenységi forma hangsúlyozott, s ennek megfelelően történik a célirányos készség, képességfejlesztés.

A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedve szerint folytathassa a hét folyamán

Nevelőtestületünk az alábbi pedagógiai dokumentumokat készíti el:

- Az óvoda munkaterve.
- A csoportok éves terve (tevékenységi területek éves anyaga).
- A csoportok éves nevelési terve (szokás-normarendszer).
- Egyéni, gyermekenkénti fejlesztési terv.
- A gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák gyűjteménye (rajzok stb.).
- A tevékenységi területek heti ütemterve.
- A csoportok fejlettségének félévi és egész évi értékelése.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése:

Minden nevelőmunka tudatos végzése magában rejti a fejlődés nyomon követését, az elért eredmények figyelemmel kísérését, a belső kontrollt, amellyel a gyermek fejlődése biztosított. Ehhez elengedhetetlen, hogy a fejlődési szakaszokat nyomon kövessük, elemezzük és a fejlődés menetét ez alapján határozzuk meg.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

- ~ *A személyiséglap szempontjai* alapján - tájékozódhatunk a család szociokulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelői eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan, amelyek felderíthetik a terhesség-szülés alatt és a csecsemőkorban elszenvedett traumákat. A korai szakasz fejlődési üteméről szerzett információ feltárhatja a jelenlegi problémák gyökerét. Jó eszköze az anyával való kapcsolatfelvételnek is.
- ~ *A megfigyelési szempontok* abban segítik az óvónőt, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és a szervezett tevékenységek alkalmával felfigyeljen a gyermek jellegzetes viselkedésmódjaira. A benne felsorolt viselkedési tünetegyüttesek speciális jelzői az enyhe agyi diszfunkciónak, hyperaktivitásnak, a potenciális tanulási zavarnak. A megfigyelési szempontok segítségével könnyen kiszűrhetők a részfunkciózavaros gyermekek, és a szükséges támogató nevelés egészen korán elkezdhető.
- ~ *A fejlettségmérő lapok* a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei: mozgásfejlettség, testséma, a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége, az értelmi fejlettség, a finommotoros koordináció fejlettsége, a nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége. A jelzett pszichikus struktúrák a tanulási képesség meghatározói, illetőleg az iskolára való alkalmasság biztosítékai. Választott programunk ezek kiemelt fejlesztését vállalja fel, ezért a fejlesztési feladatok megtervezéséhez a folyamatos szintfelmérés elengedhetetlen.

A "fejlettségmérő lap" olyan szempontokat és feladatsorokat tartalmaz, amelyek idegéletani, fejlődéslélektani megalapozottságúak, de a gyermek mindennapi tevékenységében előfordulók, az óvodapedagógus által játékosan mérhetők. Rutinos teljesítésük csak az óvodáskor végére várható el, illetőleg az iskolába lépéshez szükséges fejlettség, alkalmasság csak a rendszeres, jó megoldások birtokában állapítható meg.

Vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben - a feladathelyzetben - alkalmazott megfigyelésen alapuljon, esetenként játékos egyéni vizsgálaton.

Óvodai életünk hagyományos ünnepei

A nevelési folyamat alapritmusát az évszakok változása adja meg. Ezeket a hétköznapi és az ünnepnapok tagolják. Az ünnepek szinte magukba sűrítik egy-egy évszak jellegzetességeit. Feladatunk, hogy életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő szinten megismertessük a gyermekeket magyarság, a magyar nép kultúrájával és hagyományaival. Nemzeti örökségünk részei a népszokásokhoz fűzött népi mondókák, rigmusok, népdalok és népmesék. Környezetünket úgy alakítjuk, díszítjük, hogy az ünnep hangulatát tükrözze.

Óvodai megemlékezésünk:

- Március 15.

Óvodai ünnepeink:

- Télapó
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Anyák napja
- Évzáró ünnepély
- Gyermeknap

Természetóvó jeles napok:

- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld napja
- Madarak és Fák napja

Gyermekcsoporton belül: a gyermekek név- és születésnapja (a csoportok határozzák meg).

Az ünnepek, ünnepélyek jelentős események mindenki életében, és a közös átélés élményével hatnak a gyermekekre. Az ünnepre hangoló, örömteli közös tevékenységek a gyermekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorolnak, erősítik a közösséghez, az óvodába tartozás élményét.

Az ünnepek előzményei, megvalósításai illeszkednek az óvodai élet mindennapjaiba, nem zavarják meg azok ritmusát, szokásait, de kiemelkednek a mindennapokból, jelezve ezzel fontosságukat.

Partneri kapcsolataink

Család - óvoda

Folyamatos feladatunk a szülőkkel való szoros együttműködés tartalmi megújítása.

Célunk: a személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erősíteni a partneri viszonyt. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A kettő összhangja, együttműködése a gyermek harmonikus fejlődésének feltétele.

Az óvoda nem vállalja át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárul a családi szocializáció esetleges kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez. A családi nevelés hiányosságaira tapintatosan ráirányítjuk a szülők figyelmét, felajánljuk a szakmai-pedagógiai együttműködést a hiányosságok pótlására, a hibák elkerülésére és a lehetséges mértékig kompenzáljuk a családi nevelés okozta hátrányokat.

A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez a szülőket hozzásegítjük a gyermek óvodai fejlődéséről való rendszeres és korrekt tájékoztatással.

Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, szakszerű és kielégítő tájékoztatást adunk a szociális juttatások, az iskolaválasztás és más gondjaik megoldásának lehetőségeiről.

A kapcsolattartás formái:

- **A napi találkozások** alkalmával csak a legfontosabb információk nyújtására van lehetőség, mivel az óvodapedagógus a gyermekek játékának irányításával van elfoglalva.
- **A fogadóóra** alkalmas a problémák megbeszélésére a szülők és az óvodapedagógus részéről egyaránt.
- **A családlátogatás** jó alkalom a család nevelési gyakorlatának, életkörülményeinek megismerésére, a gyermekkel való kapcsolat erősítésére.
- **Szülői értekezleteken** az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.
- **Nyílt napon** a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.
- **A játszódélután** célja a szülő - gyermek – óvodapedagógus kapcsolatának erősítése.
- **A munkadélután**, a “más” körülmények közötti találkozás is jól szolgálja a nyílt, őszinte kapcsolat alakítását, erősítését. A szülők kötetlenebb formában szívesebben mondják el nevelési problémáikat, eredményeiket, örömeiket stb.
- **A közös programok, ünnepek** lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére.

Alapelveink:

- ~ bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal,
- ~ egyenrangú nevelőtársi viszony szorgalmazása,
- ~ a gyerek fejlesztésében az óvodapedagógus támasza legyen a szülőnek,
- ~ a családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása,
- ~ az egyéni igények, szokások figyelembevétele,
- ~ az előítéletek kiküszöbölése,
- ~ veszélyeztetett helyzetű gyermekkel szembeni különös gondoskodás.

Család-óvoda kapcsolatunkban fontos szem előtt tartanunk:

- ~ Az óvodai nevelés lételeme az óvoda és a szülők között kialakított jó és tartalmas kapcsolat – ez elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

- ~ A családdal történő nyílt és őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg.
- ~ A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, gyermekük fejlesztésében társak vagyunk.
- ~ Érezniük kell, hogy gyermeküket az óvodában szeretet és biztonság veszi körül.
- ~ Az óvoda valamennyi dolgozójának arra kell törekednie, hogy emberi magatartásával, szakmai felkészültségével példamutató legyen a családok számára.

A Humánkapcsolati Iroda munkatársaival a jó munkakapcsolat fenntartására, erősítésére törekszünk.

Kapcsolattartás, tapasztalatcsere a **Komplex Prevenációs óvodai Programot alkalmazó intézményekkel**.

Célunk: egymás munkájának segítése, a gyakorlati tapasztalatok átadása, eredményeink, problémáink megbeszélése, összehasonlítása. Ennek érdekében konzultációk, továbbképzések, gyakorlati bemutatók szervezése.

Az óvoda védőnőjével a kialakított jó kapcsolat fenntartására törekszünk:

- ~ A védőnő rendszeresen látogatja az óvodát, probléma esetén azonnal jön.

Kerületünk Általános Iskoláival való kapcsolatunk sok éves hagyományát megtartjuk, tartalmát mélyítjük. Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében.

- 1. osztályos tanító nénit meghívjuk nyílt napunkra, szülői értekezletünkre, ahol a tájékoztatáson túl az érdeklődő szülők feltehetik kérdéseiket.
- tanköteles korú óvodásaink ellátogatnak az iskolába egy tanítási órára,
- részt veszünk rendezvényeiken, pl. torna, rajzverseny stb.

Alapelveink:

- ~ az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása,
- ~ a kölcsönös nyitottság érvényesülése, egymás munkájának megismerése,
- ~ kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt,
- ~ minden gyermek örömmel induljon iskolába.

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk arról, hogy melyik iskolában, mikor tartanak nyílt napokat, vagy foglalkozásokat az iskolába készülő gyerekeknek (faliújság, hirdetések, szórólapok). Ösztönözzük, támogatjuk kerületi iskolaválasztásukat.

Kerületünk bölcsődéivel feladatunk kapcsolat, együttműködés kiépítése.

A **közművelődési intézmények** (színház, mozi, múzeumok stb.) rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságait, érdeklődését figyelembe véve látogatjuk.

A **Józsefvárosi Pedagógiai Szakszolgálat és Szakmai Szolgálat** munkatársai folyamatos segítséget nyújtanak pedagógiai céljaink, feladataink megvalósításában. Logopédusokkal, pszichológusokkal a jó munkakapcsolat fenntartására, erősítésére törekszünk.

A **Gyermekvédelmi Iroda** folyamatos segítséget nyújt a családok számára. Segítségükkel térítési díj hozzájárulást tudunk adni a rossz szociális helyzetű gyermekek számára, akiknek szülei nehéz anyagi körülmények között élnek, ezért a teljes térítési díjat nem tudnák fizetni. Ha óvoda a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a **Gyermekjóléti Szolgálattól**.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V. 1 Természetes gyermeki megnyilvánulások

V. 1. 1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A játék fejlődése a fejlődés egészének tükrözi. A játék által követhetővé válik a fejlődés szenzomotoros, művelet előtti, műveleti szakaszainak minden lépése. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

Gyakorlójáték: fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége

Szimbolikus szerepjáték: alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei

Konstruáló játék. Alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája

Szabályjáték: fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs készsége.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától.

Szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, biztosítva ehhez az érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet.

A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletti, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát. A gyermek idegrendszere pontosan szabályozza, hogy miből mit, mennyit, újat vagy biztonságot adó ismertet választja az adott pillanatban.

Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének.

Szabad játék

Amikor az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a

- ~ játéktevékenység kiválasztásában
- ~ játékeszközök megválasztásában
- ~ társak megválasztásában
- ~ ötlet megvalósulásában
- ~ játszóhely megválasztásában

Kezdeményezett játék

Amikor az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, amelyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel.

A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciájának fejlesztése.</p> <p>Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása.</p> <p>Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.</p>	<p>Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, folyamatos fenntartása; hely idő eszköz biztosítása.</p> <p>Szükség szerinti együttjátszás, támogató, serkentő, ösztönző magatartás biztosítása.</p> <p>Cselekvésre inspiráló környezet kialakítása.</p> <p>A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése.</p> <p>A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése.</p> <p>A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is átrendezhessék.</p> <p>A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása.</p> <p>Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek</p>	<p>Örömmel, önfeledten játszik.</p> <p>Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.</p> <p>Építmény lemásolására képes.</p> <p>Képes élményei eljátszására.</p> <p>Szívesen vállal szerepet.</p> <p>Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.</p> <p>Szabályjáték során betartja a szabályokat.</p> <p>Másokat is figyelmeztet a szabály betartására.</p> <p>Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.</p> <p>Játékában elmélyült, kitartó.</p> <p>Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.</p> <p>Önállóan kezdeményeznek szerep- és szabályjátékokat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz is tudnak alkalmazkodni.</p> <p>Rendelkeznek alkotó képzelettel, fantáziával, problémamegoldó készséggel, helyzetfelismerő</p>

	számára. A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.	képességgel. Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékokban használgják azokat.
--	---	--

A játék támogatása:

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása
- **Reflektív szemléletű jelenlét** a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése
→ differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátás során
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képességstruktúrák adekvát támogatása
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

V. 1. 2. A mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont és izomrendszere. Alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, pontosabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai. Egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul. Egyre inkább képessé válik mozgásának, viselkedésének tudatos irányítására, mozgásigénye elhalasztására. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.	A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe. Mozgásra inspiráló biztonságos	Igényli a mindennapos mozgást. Mozgása harmonikus, összerendezett. Téri tájékozódása kialakult, irányokat

<p>A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.</p> <p>A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása.</p> <p>A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).</p> <p>Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.</p> <p>Minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.</p> <p>Bátran, örömmel mozogjanak a csoportszobában és az udvaron egyaránt.</p> <p>Igénnyé, majd szokássá válják a mindennapi mozgás.</p> <p>Maguk is kezdeményezzenek mozgásos játékokat.</p>	<p>környezet kialakítása.</p> <p>A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.</p> <p>A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése, lehetőségének biztosítása csoportszobában és udvaron.</p> <p>A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.</p> <p>A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.</p> <p>A testnevelés-foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembevéve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát. (TSMT; TóthSzöllösi)</p> <p>A játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.</p> <p>A foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.</p> <p>A tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciálás, egyéni fejlődési jellemzők figyelembe vétele.</p> <p>A gyermekek optimális terhelése.</p> <p>A napi, mindennapos 10-20 perces frissítő mozgás tervezése során elsődlegességet biztosít a mozgásos játékoknak.</p> <p>Évente egyszer mozgásos versenyprogram szervezése.</p> <p>Az adott foglalkozás mozgásos anyagához a prevenció program fejlesztési feladatának hozzáigazítása.</p> <p>Kiemelt prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgásfejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testsémafejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika-fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.</p>	<p>meg tud különböztetni.</p> <p>Magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.</p> <p>Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.</p> <p>Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.</p> <p>Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.</p> <p>Fejlett az egyensúlyérzéke.</p> <p>Tud rollerezni vagy biciklizni.</p> <p>A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidőzésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.</p> <p>Ismer legalább egy labdajátékot.</p> <p>Ismeri legalább 2-3 kéziszer használatát.</p> <p>Érdeklődik valamely sportág iránt.</p> <p>Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.</p> <p>Ismeri a csapatjáték szabályait.</p> <p>Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.</p> <p>Mozgáskedvük, mozgásigényük, életvitelük részévé válik.</p> <p>Mozgásukat irányítani és helyzetben tartani tudják, tempóját szabályozzák.</p> <p>Finommotorikájuk fejlettsége révén felkészültek az írás tanuláshoz.</p> <p>Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.</p>
---	---	--

A mozgásfejlesztés fő területei:

- ~ a testnevelés foglalkozás
- ~ a mindennapos testnevelés
- ~ a szabad játék

A mozgásfejlesztés elvei:

- ~ El kell fogadnunk az egyéni eltéréseket, de tenni kell azért, hogy a gyermekek képességei optimálisan fejlődjenek.
- ~ A képességek a gyermekek megfelelő játékos élethelyzetében, tevékenységében fejleszthetők.
- ~ A fejlesztés eredménye függ a gyermekek motiváltságától, az aktivitástól és a differenciálástól.
- ~ Szükséges a gyermekek erőfeszítése, szorgalma, önállósága.
- ~ A tevékenységet sokszor kell ismétlni, hogy a gyermekek megkapják a próbálkozás, a korrekció lehetőségét, s a közben elért apró sikerek stabilizálják az igényszintet, amely újabb teljesítményre ösztönöz.
- ~ Sokszori gyakorlás során erőfeszítésre, önállóságra és önkorrekcióra kell serkenteni.

V. 2. Verselés-mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese kiválóan alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.</p> <p>A szókincs bővítése és a sajátos nyelvi formák elsajátítása.</p> <p>A megfelelő nyelvi, kommunikációs fejlettség elérése, amely a megismerési folyamatnak, a gondolkodás fejlődésének meghatározó eleme.</p> <p>A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.</p> <p>A magyar kultúra értékeinek</p>	<p>Változatos irodalmi élmények közvetítése</p> <p>Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása</p> <p>Magyar népi, illetve műalkotásból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből.</p> <p>Az irodalmi élmény befogadásához szükséges "szertartás" kialakítása.</p> <p>Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.</p> <p>A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.</p> <p>Kiegészítő és bábeszközök barkácsolása, készítése.</p>	<p>Örömmel várja a mesélést.</p> <p>Mesekezdeményezésen szívesen részt vesz.</p> <p>Képes kitartóan figyelni.</p> <p>Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.</p> <p>Képes a folytatásos mese szálait felidézni.</p> <p>Képes a folytatásos mese szálait, epizódjait összekötni.</p> <p>Szívesen nézeget képeskönyvet.</p> <p>A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.</p> <p>Szívesen mond verset.</p> <p>Szereti a mondókákat.</p> <p>Képes történeteket elmondani.</p>

átörökítése. Interkulturális nevelés A szülők nevelési szemléletének formálása.	Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása. Könyvtárlátogatások szervezése. A szülők szemléletének formálása (irodalmi művek, mesélés szerepe)	Képes meséket, történeteket alkotni. Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud. Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait. Nő a szülői mesélés gyakorisága. Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédképességnek az alapjai kialakulnak. Beszédfegyelmük kialakul.
---	--	--

V. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zene tevékenység semmi mással nem pótolható alapot ad a készség-képesség fejlesztéshez, és elsősorban a hallásészlelés, és a ritmusérzék fejlesztéséhez. Gazdag érzelmi világa a spontán figyelmet belső motivációvá erősíti, nyugalmat, derűt rejt magában. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. Kultúrtartalmával a személyiségfejlődés elengedhetetlen része.

A zenei anyag összeállításának szempontjait elsősorban az életkori sajátosságok határozzák meg. Követelmény az érzelmi közelség, a hangterjedelem, a ritmuskombinációk és a mozgásanyag megfelelősége. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek (nemzetiségi kisebbségi) hovatartozását is.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési képességének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.	Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően. A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zeneianyag-választás. Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása. Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása. A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal. Igényes hangszerjátékkal és zene	Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat. Bátran énekel, akár egyedül is. Korához képest tisztán énekel. Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő. Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú Mozgása esztétikus, ritmust követő. Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezte és intermodalitása fejlett. Szívesen hallgat zenét. Képes érzékeltetni az egyenletes lüktetést. Felismeri néhány hangszer hangját.

	<p>kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.</p> <p>A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása.</p> <p>A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása.</p>	<p>Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)</p> <p>Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat.</p> <p>Képessé válnak a zenei élmények befogadására.</p> <p>Ismernek egyszerű ritmusokat, képesek azokat visszaadni.</p> <p>Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.</p>
--	--	--

V. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermeki ábrázolás speciális játéktevékenység, melynek során a gyermek a világról szerzett ismereteit érzékletes képi úton rögzíti. Az ábrázolás a gyermek első alkotótevékenysége.

Feladatunk megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.

Önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére nevelés.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.</p> <p>A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele, az intellektuális látás kialakítása.</p>	<p>Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.</p> <p>Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.</p> <p>Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.</p> <p>Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat.</p> <p>A 3-4 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáit, nyomdázást, tépést ragasztást.</p> <p>A 4-5 éves gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfűzés alapjait.</p> <p>5-6-7 éves gyermekeknél a képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti, valamint a többféle technikai megoldást igénylő</p>	<p>Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.</p> <p>Élményeit képes megjeleníteni.</p> <p>Szem-kéz mozgása összerendezett.</p> <p>Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.</p> <p>Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.</p> <p>Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.</p> <p>Szívesen alkot közösen a többi gyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.</p> <p>Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.</p> <p>Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára.</p> <p>Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.</p> <p>Térlátása korának megfelelő.</p>

<p>barkácsolást.</p> <p>Bemutatja a gyermekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő műalkotásokat, Budapestre jellemző épületeket, hidakat, valamint a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit.</p> <p>A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.</p> <p>Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segíti.</p> <p>A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezeli.</p> <p>Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.</p> <p>Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.</p> <p>Az ábrázolás során különösen figyel a diszgráfia tüneteire, észlelésekor jelzéssel él a megfelelő szakember felé.</p> <p>Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt.</p> <p>A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.</p>	<p>Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.</p> <p>Ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat.</p> <p>Vonalvezetése balról-jobbra halad.</p> <p>Kezük ügyesedése lehetővé teszi az egyre tökéletesebb önkifejezés megvalósulását ábrázoló tevékenységükben.</p> <p>Ismerik az ábrázolás anyagait és azokat biztonsággal, önállóan választják és használják.</p>
---	---

V. 5. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térbeli viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.</p> <p>A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.</p> <p>A gyermeket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.</p> <p>A matematikai érdeklődés felkeltése</p> <p>A logikus gondolkodás megalapozása.</p>	<p>Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.</p> <p>A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.</p> <p>Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.</p> <p>Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.</p> <p>Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szimulációs játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése.</p> <p>Ünnepélyek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.</p> <p>Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.</p>	<p>Tudja, hol lakik, mi a pontos címe.</p> <p>Tudja saját és szülei nevét.</p> <p>Ismeri szülei foglalkozását.</p> <p>Tudja óvodájának nevét.</p> <p>Különbséget tud tenni az évszakok között.</p> <p>Ismer a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.</p> <p>Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.</p> <p>Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.</p> <p>Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.</p> <p>Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.</p> <p>Felismeri a közlekedési eszközöket.</p> <p>Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek.</p>

<p>Környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás, hulladékkezelés.</p> <p>Kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál.</p> <p>Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol élnek.</p> <p>Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermekeket.</p> <p>A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.</p> <p>Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztalása.</p> <p>A matematika iránti érdeklődés felkeltése.</p> <p>Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembe vétele.</p> <p>Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.</p>	<p>Szívesen vesz részt kirándulásokon, kiállításokon.</p> <p>Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelő.</p> <p>Problémamegoldó készsége jó.</p> <p>Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.</p> <p>Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait.</p> <p>Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során.</p> <p>Helyesen használja a névutókat.</p> <p>Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni.</p> <p>Az alapvető formákat ismeri, azonosítja.</p> <p>Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni.</p> <p>Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.</p> <p>Van tapasztalata a tükrökről, szimmetriáról.</p>
---	--

V. 6. Munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. A gyermek munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

Óvodáskorban a játék által alakítjuk ki azokat a magatartási formákat, formáljuk azokat a tulajdonságokat, amelyekkel megalapozzuk a későbbi felnőtt életbe a munkához való viszonyt (pl. manipulációs készség, megfigyelő-képesség, céltudatosság, elmélyülés a tevékenységbe, felelősségérzet, probléma felismerése és önálló megoldó tevékenység, gondolkodás, szabályok betartása stb.)

A munka az életre nevelés fontos része. A gyermeki munkát a jártasság és készség fokára kell emelni, akkor nevelő értékű, amikor a gyermek felismeri az indíték és az esemény közötti összefüggést. A munkára nevelés a szocializáció része.

Kiemelt nevelési cél: az elvégzett munka megbecsülésére nevelés, mely a saját és társak, valamint a felnőttek viszonylatában is értendő.

Feltételei:

Általános feltételként kell kiemelni a nyugodt légkört, a feladatok elvégzéséhez a megfelelő begyakorlási lehetőséget, és játékosságot.

Közvetlen feltételek:

- ~ megfelelő munkaeszközök biztosítása, azok rendben tartása,
- ~ elegendő munkalehetőség,
- ~ elegendő idő a munka elvégzésére,
- ~ megfelelő hely a munka elvégzésére,
- ~ biztonsági feltételek megteremtése, baleset, sérülés megelőzése,
- ~ a tevékenység folyamatának ismertetése, szükség szerinti segítségadás,
- ~ a tevékenység folyamatos értékelése.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
<p>A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kognitív: pontosan értsek meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük. • Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk. • Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk. 	<p>Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.</p> <p>Megfelelő eszközök és azok hozzáférhetőségének biztosítása.</p> <p>Elegendő munkalehetőség szervezése.</p> <p>Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.</p> <p>A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor.</p> <p>A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.</p> <p>A munka jellegű feladatokat jutalomból adja.</p>	<p><i>Önkiszolgáló tevékenységek:</i></p> <p>A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.</p> <p>Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, szalvétát.</p> <p>Öltözködéskor önállóan tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.</p> <p>Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.</p> <p><i>Alkalomszerű munkák:</i></p> <p>Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.</p> <p>Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóan.</p> <p><i>Közösségi munkák:</i></p> <p>A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.</p> <p>Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.</p> <p>Felelősi munkákat szívesen vállalnak, és önállóan teljesítik.</p>

		<p>A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában.</p> <p>Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.</p> <p><i>A környezettudatos viselkedést megalapozó munkák:</i></p> <p>Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.</p> <p>A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, szépségükben.</p> <p>Szívesen ápolják a növényeket.</p> <p>Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.</p> <p>Segítenek társaiknak.</p>
<p>Munkajellegű tevékenységek:</p>		
<p>~ önkiszolgálás ~ naposi munka ~ környezet rendjének megőrzése ~ alkalomszerű munkák ~ növénygondozás</p>		

V. 7. Tevékenységben megvalósuló tanulás

A **tanulás folyamatos**, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése. A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A **tanulás feltétele** a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái:

- ~ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás szokások alakítása,
- ~ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ~ játékos cselekvéses tanulás;
- ~ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ~ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ~ a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását. Törekszünk a gyermeket jellemző érdeklődés, a kíváncsiság, a figyelem, a gondolkodás örömeinek felkeltésére és ébrentartására.

Célja:	Feladatok:	Sikerkritérium:
Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése. Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciájának alakítása. Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.	A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése. Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. Spontán, játékos helyzetek kihasználása. A gyermeki kérdésekre épülő	A gyermekek érdeklődők, bátran kérdeznek. Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben. A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek. A részképesség- és tanulási zavaros

	<p>ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.</p> <p>Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.</p> <p>Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.</p> <p>Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.</p> <p>A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. (intellektuális, speciális képességek, viselkedési jegyek)</p> <p>A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tehetség és megjelenési formájának felismerése • A gyermek segítése a továbbfejlődésben • Speciális szükségleteinek kielégítése • Intellektuális és kreativitásuk ösztönzése • A szülő segítése gyermeke nevelésében. <p>Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek</p>	<p>gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.</p> <p>A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.</p>
--	---	---

Feladatunk az egész napi nevelőmunkában, a tanulás folyamatában:

- ~ a gondolkodás és a beszéd együttes fejlesztése,
- ~ a gyermekek értett (passzív) és használt (aktív) szókészletének gyarapítása,
- ~ a nyelvtani szempontból helyes mondatalkotás, az összefüggő beszéd elsajátíttatása, gyakoroltatása, fejlesztése,
- ~ a beszéd árnyaltságának, kifejezőerejének észrevetetése,
- ~ a közvetlen, bátor beszéd kifejlesztése.

VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségének, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- ~ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ~ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ~ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ~ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a

magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- ~ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- ~ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ~ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges eszközök jegyzéke

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató Gyermekcsoportonként, a gyermeklétszám figyelembevételével
<ul style="list-style-type: none"> Játékok, játék eszközök különféle játékformák 	
<i>Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök:</i>	trambulin, billenő lépegető, egyensúlyozó teknős, elefánttalp, gördeszka, füles labda, egyensúlyozó deszka, body-roll, rugós deszka, különböző hinták, alagút bújójó, greiswald tornaszer, pad, zsámoly, karika, tornabot, labda, egyensúlyozó kövek, mozgásfejlesztő készlet stb.
<i>Ének, zene, énekes játékok eszközei:</i>	dob, cintányér, triangulum, botok, kockák, harangok, xilofon, furulya, stb.
<i>Az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei:</i>	speciális fejlesztő játékok, mesekönyvek, ismeretterjesztő könyvek, társasjátékok, bábok, mesekazetták, diafilmek stb.
<i>Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök</i>	speciális fejlesztő játékok, képeskönyvek, ismeretterjesztő könyvek, társasjátékok, memória játék, dominó, puzzle, különböző méretű, anyagú építő játékok, barkácsolás, ábrázoló tevékenység eszközei stb.
<i>Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök:</i>	különböző vastagságú ceruzák, zsírkréták, több fajta festék, hozzá különböző vastagságú ecset, különböző vastagságú, méretű, és színű lapok, anyagok, gyurma, olló, barkácsoláshoz különböző anyagok, eszközök, építő játékok stb.
<i>A természeti- emberi- tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok:</i>	ismeretterjesztő könyvek, diaképek, poszterek, növények stb.
<i>Munka jellegű tevékenységek eszközei:</i>	gyermekméretű takarító eszközök, kerti szerszámok stb.

- **Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő eszközök:**

Egész alakot láttató tükör: testséma fejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában. Segítségével a gyermek képet alakíthat ki önmagáról, testéről, fejlődik „én-tudata”.

Lateralitást jelző szalag: a kéz, később a test jobb-bal oldalának megkülönböztetését segíti a mozgásos foglalkozásokon a csuklón viselhető színes szalag, gumi pánt.

Fejlesztő játékok: a játékeszközök vásárlásánál fontos a tudatos odafigyelés arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt a játék során.

Logopédiai alapkészlet: (SNI gyermek számára): utazó logopédus biztosítja

VIII. A Pedagógiai Program finanszírozása

A Pedagógiai programunk találkozott a szociokulturális közeg és a szülők igényeivel. Megvannak a szakmai feltételei, a nevelőtestület a jövőben is reálisnak látja a megvalósítást. Személyi és tárgyi feltételeink lehetővé teszik a program megvalósítását, alkalmazását. A Pedagógiai Program a fenntartó önkormányzattól többletköltséget nem igényel.

IX. Érvényességi rendelkezések:

A nevelőtestület 2013. augusztus 29-én megtartott értekezletén elfogadta a módosított Pedagógiai Programunkat.

A program bevezetésének ideje: 2013. szeptember 1.

A program érvényességi ideje: 2013. szeptember 1

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának, értékelésének mechanizmusa:

- **Önértékelés szintjén, folyamatos értékelése** a mindenkori óvodavezetői munkatervben megfogalmazottak szerint megvalósul.
- **Program bevalás vizsgálat:** 5 évenként.
- Programunk működőképességét az óvodánkba járó gyermekek fejlődése határozza meg. Ezért ennek mérésére, elemzésére és folyamatos áttekintésére fektetjük a legnagyobb hangsúlyt.

A Pedagógiai Program módosításának indokai:

- Törvényi jogszabályváltozás,
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges indokai:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése,
- A szakmai munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A Pedagógiai Program nem kötelező módosítását – a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50+1 %-os támogatásával kérheti a Közalkalmazotti Tanács elnöke, mint döntés előkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatalának módjai

- ~ Az intézmény www.tolnai-ovoda.hu honlapján megtekinthető,
- ~ Az óvodavezetői irodában,
- ~ Óvodánk minden csoportjában,
- ~ „Szülők Híradója” faliújságon

Budapest, 2013. augusztus 29.

Gyurkovics Miklósné
Óvodavezető

Legitimációs záradék

Véleményezés, jóváhagyás, elfogadás

A 452/50/2013 számú határozat alapján a 1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9. sz. Napraforgó Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programját, a Komplex Prevenációs Óvodai Programot a nevelőtestület elfogadta.

A nevelőtestület képviselőjében:

Győri Miklósné
Óvodavezető helyettes

Gyurkovics Miklósné
Óvodavezető

Budapest, 2013. augusztus 29.

A 1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9. Sz. Napraforgó Napközi Otthonos Óvoda szülői szervezetének véleménye az intézmény módosított Pedagógiai Programjáról, a Komplex Prevenációs óvodai Programjáról és Integrációs Pedagógiai Programjáról

Az intézményvezető a szülői szervezet értekezletén tájékoztatott az intézmény módosított Pedagógiai Programjáról, a Komplex Prevenációs óvodai Programjáról és annak függelékéről az Integrációs Pedagógiai Programról.

A szülői szervezet véleményezési jogával élt:

Támogatja a 1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9. sz. Napraforgó Napközi Otthonos Óvoda módosított Pedagógiai Programjának, a Komplex Prevenációs óvodai Programjának és Integrációs Pedagógiai Programjának elfogadását, illetve bevezetését.

Budapest, 2013. augusztus 29.

Sánta Lajos
Szülői Szervezet elnöke

**Napraforgó Napközi Otthonos Óvoda
1084 Budapest, Tolnai Lajos u. 7-9. sz.**

INTEGRÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM

Pedagógiai Programunk függeléke

2013.

TARTALOM

Bevezetés	2
Integrációs Pedagógiai Programunk célja	2
Integrációs Pedagógiai Programunk hatóköre	2
Integrációs Pedagógiai Programunk jellemzői	2
Integrációs Pedagógiai Programunk működtetésének szabályozása	2
Feladataink: a célok elérése érdekében a Komplex Prevenációs Óvodai Programunk cél, feladat és tevékenységrendszerébe integráltan beépülve:	
1. Szervezési feladatok	3
1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása	3
1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás	4
1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása	4
1.4. A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása	5
2. Nevelőtestület együttműködése	5
3. Pedagógiai munka kiemelt területei	5
3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés	5
3.2. Kommunikációs nevelés	6
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció	6
3.4. Egészséges életmódra nevelés	7
3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése	7
3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek	8
4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka	8
4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok	8
4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás	9
4.3. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés	9
5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	9
5.1. Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ	9
5.2. Védőnői hálózattal	10
5.3. Szakmai szolgáltatók	10
6. Óvoda-iskola átmenet támogatása	10
6.1. Iskolai alkalmasság elérését támogató pedagógiai munka	10
6.2. Iskolaválasztás támogatása	11
6.3. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében ...	11
7. A HHH gyerekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés	11

Bevezetés

Integrációs Pedagógiai Programunk (IPR) kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése érdekében. Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvoda munkájában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembe vételével, az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül.

Integrációs Pedagógiai Programunk célja:

- ~ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön.
- ~ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- ~ Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.
- ~ Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a szülői házzal, a Családsegítő és Gyermekjóléti Központtal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen megvalósuljon.

Integrációs Pedagógiai Programunk hatóköre:

Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, kiknek mindenkori létszáma az óvoda „Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek” nyilvántartásában kerül kimutatásra. A kimutatás fellelhetősége: intézményvezető irodában.

Integrációs Pedagógiai Programunk jellemzői:

- ~ gyermekközpontú és családorientált szemlélet,
- ~ olyan interdiszciplináris (több tudományt, szakterületet érintő) megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

Integrációs Pedagógiai Programunk működtetésének szabályozása

Elvárható eredmény:

Az Integrációs Pedagógiai Programunk megalkotását és legitimálását követően a fenntarthatóság megvalósul, melyet az alábbi szabályozás biztosít:

A fenntarthatóságot biztosító tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Keletkezett dokumentum
IPR team megbízása.	Intézményvezető	Minden nevelési év: 09.05-ig	IPR megbízási szerződés.
A Helyi Óvodai Integrációs Program cél, feladat és tevékenységrendszerének felülvizsgálata az előző nevelési év önértékelése és az esetlegesen megváltozott jogszabályok alapján.	IPR team	Minden nevelési év: 09.10-ig	IPR önértékelés, Jegyzőkönyvek, Feljegyzések, Módosító javaslatok, Határozat.
Az Integrációs Pedagógiai Programra épülő, nevelési évre szóló feladatok meghatározása az intézmény éves pedagógiai munkatervében – megvitatás, elfogadtatás.		Minden nevelési év: 09.15-ig	Helyzetelemzésre, a helyi nevelési - és Integrációs Pedagógiai Programra épülő, éves munkaterv.

Feladataink: a célok elérése érdekében a Pedagógiai Programunk, a Komplex prevenciók Óvodai Programunk cél, feladat és tevékenységrendszerébe integráltan beépülve:

1. Szervezési feladatok

1.1. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A HHH gyermekek beóvodázásáért felelős team kijelölése.	Óvodavezető	Mindenkori nevelési év: 04. 30.	Megbízás	Az óvoda körzetében a HHH gyermekek minden nevelési évben beóvodázása 80%-os
Kapcsolatfelvétel a védőnővel.	Beóvodázásért felelős team	Mindenkori nevelési év : 05. 01-31-ig	Együttműködési megállapodás	
A védőnő, és a Gyermekjóléti Központ bevonása a „felderítő-meggyőző” munkába.		Mindenkori nevelési év 05.15-06.30.	Munkanapló, Beszámoló	
Az óvodai előjegyzést követően, azon HHH gyermekek meglátogatása, akik nem jelentkeztek óvodai felvételre.			Részletes program, Meghívók	
„Óvodába - csalogató” rendezvények.				

1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Csoportalakítás az integrált óvodai nevelésnek megfelelően.	Óvodavezető	Minden nevelési év: 07. 01-08. 31.	Felvételi és mulasztási naplók, Kimutatás a HHH gyermekekről.	Minden nevelési évben a lehetőségekhez képest megfelelő a HHH gyermekek arányos elosztása a gyermekcsoportokban.
1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Érzelem gazdag, családias óvodai légkör kialakítása.	Teljes dolgozói kör	Folyamatos	Pedagógiai Program Partneri elégedettségi felmérések dokumentációja, Csoportos és intézményi értékelések.	A HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába.
Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal való nyitott kapcsolat.		Folyamatos		
A HHH gyermekek körében a Felvételi és mulasztási napló folyamatos figyelemmel kísérése, hiányzás esetén a szükséges intézkedések megtétele.	Csoportok óvodapedagógusai, IPR team	Folyamatos, Havi zárás: minden hó: 05-ig.	HHH gyermekek csoportos és intézményi nyilvántartása.	
Jelző rendszer működtetése a széleskörű intézményi együttműködés keretében: védőnő, Családsegítő és Gyermekjóléti Központ.	IPR team	Folyamatos	Együttműködési megállapodások.	

1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Az óvodai nyitvatartási idő igényének felmérése a szülők körében.	Óvodavezető	Mindenkori nevelési év: 06. 30.	Szülői Szervezettel való egyeztetésről jegyzőkönyv.	Az óvoda nyitva tartása biztosítja, hogy a szülők munkát kereshessenek, munkát vállalhassanak.
Az óvodai nyitvatartási idő egyeztetése a fenntartó önkormányzattal.		Mindenkori nevelési év	A nevelési évre szóló munkaterv.	

2. Nevelőtestület együttműködése

Formája	Résztevők	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Értékelő eset-megbeszélések.	Nevelőtestület, külső szakemberek: pszichológus, logopédus.	Negyedévente, ill. szükség szerint	IPR team	Feljegyzések	Az óvodában működik az óvodapedagógusi együttműködésre épülő értékelési rendszer, mely teljes mértékben biztosítja a HHH gyermekek egyénre szabott felzárkóztatását, tehetséggondozását.
Probléma-megoldó fórumok.		Probléma felmerülés időszakában.			
Hospitálásra épülő együttműködés.		Folyamatos és tervszerű az éves munkatervnek megfelelően.			

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Személyiséglap rendszer „anamnézis” fejezetének elkészítése az óvodába lépő HHH gyermekek teljes körében.	Csoportok óvodapedagógusai	Mindenkori nevelési év: 12. 31.	Személyiséglap, fejlettségmérő lapok –PP-ban szabályozott	Az egyénre szabott fejlesztés, differenciált személyiségfejlesztés valamennyi HHH gyermek körében biztosított.

3.2. Kommunikációs nevelés				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan, a tárgyi és humán erőforrás fejlesztés.	Csoportok óvodapedagógusai, ill. a teljes dolgozói kör.	A nevelési év során folyamatos.	Pedagógiai Program Pedagógiai munkaterv Csoportok nevelési tervei Heti tervek A gyermekek személyiség lapja, fejlettségmérő rendszere, Egyéni fejlesztési terv	A HHH gyermekek szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődése folyamatos.
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Az új HHH gyermekek személyre szabott beszoktatása az óvodai életbe.	Azon csoportok óvodapedagógusai, akiknek új HHH gyermekeik vannak.	Mindenkori nevelési év: 11. 30.	Beszoktatási terv Óvodai IPR éves Munkaterv	A HHH gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe. Szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez. Szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékokban, tanulásban, programokban és a közösségért végzett tevékenységekben. Az óvodai csoportban nincs peremre szorult gyermek.

3.4. Egészséges életmódra nevelés				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a helyes egészségtudatuk és a táplálkozási szokásaik kialakítása.	IPR team	Folyamatos	Pedagógiai Program	A HHH gyermekek teljes körében kialakul az életkorának megfelelő egészségtudatos szokásrendszer.
A HHH gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételrendszer biztosítása.			Pedagógiai munkaterv	
			Csoportok nevelési tervei	
			Heti tervek	
			A gyermekek személyiség lapja, fejlettségmérő rendszere,	
			Egyéni fejlesztési terv	
3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A Pedagógiai Programunknak megfelelően a multikulturális tartalmak beépülése a csoportok mindennapi életébe.	Csoportok óvodapedagógusai	Folyamatos	Pedagógiai Program	Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig kialakul egymás előítélet mentes elfogadása.
A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való közös óvodai élet.			Pedagógiai munkaterv	
Az idősek megbecsülésére nevelés.			Csoportok nevelési tervei	Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig szokásrendszerükbe beépül a tudatos környezetvédelem.
A munkára nevelés során a környezet megóvására, védelmére való nevelés.			Heti tervek	
			A gyermekek személyiség lapja, fejlettségmérő rendszere,	
			Egyéni fejlesztési terv	

3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása.	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Pedagógiai Program Éves Munkaterv	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, egyéni, differenciált fejlesztésére.
Dyslexia prevenció	Megfelelő kompetenciával rendelkező óvodapedagógus (-ok)		Heti tervek	
Drámapedagógia módszerek beépülnek a csoportok mindennapi életébe			A Gyermekek Személyiség- és Személyiségfejlesztési Rendszerének rendszere	
A HHH gyermekek egyéni fejlesztési tervében meghatározott feladatok végrehajtása, fejlesztőpedagógiai módszerek alkalmazásával.			Egyéni Fejlesztési terv	

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatának kezdeményezése.	Gyermekek testi fejlődésének mérése: súly, magasság	Pályázat függő Együttműködési megállapodásnak megfelelően.	Csoportok óvodapedagógusai	Gyermekek testi fejlődésének mérőlapja	A HHH gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul.
	Védőnő: egészségügyi szűrővizsgálatai		Óvodavezető	Együttműködési megállapodás	
	Szakorvosi szűrővizsgálatok.				

4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Egészségügyi tartalmú programok a szülők számára.	Szükség esetén védőnői fogadóóra az óvodában	Pályázat függő	IPR team	Feljegyzés	A HHH szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul.
A szülők eseti problémáiban segítségnyújtás.					
4.3. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A HHH gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása.	A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés és a szülők tájékoztatása az őket megillető kedvezményekről.	Nevelési év elején: 09. 30-ig, utána folyamatos	Gyermek-védelmi felelős	HH gyermekek térítési díj, kedvezmény kimutatása. Jegyzői határozatok.	Egyetlen gyermek se marad ki az óvodából a szülők szegénysége miatt.
	Gyermekvédelmi Irodával való közvetlen kapcsolatfelvétel a szülő érdekében.				

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

5.1. Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Családok szociális, mentális támogatása, segítése.	Folyamatos információ és segítségnyújtás a szülők számára a szociális támogatás lehetőségeiről.	Folyamatos	Óvodavezető és a Gyermekvédelmi felelős	Feljegyzés	A Gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
	Jelzőrendszer folyamatos működtetése.				

5.2. Védőnői hálózattal					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Esetmegbeszélések, óvodai beiratás támogatása, tanácsadás	Jelzőrendszer működtetése Esetmegbeszélés	Nevelési év elején, majd folyamatosan.	Óvodavezető és IPR team	Feljegyzés	Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába.
5.3. Szakmai szolgáltatók					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A gyermek fejlesztésében való kooperatív együttműködés. Konzultációk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődéséről.	Szakmai szakszolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása.	Nevelési év eleje: 10. 15-ig , majd a nevelési év során folyamatos.	Óvodavezető és Valamennyi óvodapedagógus	Együttműködési megállapodás	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására, együttnevelésére, egyéni, differenciált fejlesztésére.

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

6.1. Iskolai alkalmasság elérését támogató pedagógiai munka					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Pedagógiai Program eredményes megvalósítása.	A mindennapi óvodai élet tevékenységei.	Folyamatos	Valamennyi óvodapedagógus	Pedagógiai Program Éves Munkaterv Csoportok projekttervei Heti tervek A Gyermekek Személyiséglap rendszere Egyéni fejlesztési terv	A tanulási képességek megalapozásával, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási készítés, monotónia túrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása.

6.2. Iskolaválasztás támogatása					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Pedagógiai Programunknak megfelelően.	Pedagógiai Programunknak megfelelően.	Évente 3-4 alkalom	Nagycsoportos óvodapedagógusok	Feljegyzés	A HHH gyermekek kudarcmentesen illeszkednek az iskolai életbe.
6.3. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében					
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
A HHH gyermekek sikeres iskolakezdésének biztosítása, kontrollálása.	Személyes beszélgetés az elsős tanítókkal.	A nevelési év második felében.	IPR team	Feljegyzés	A HHH gyermekek kudarcmentesen illeszkednek az iskolai életbe.

7. A HHH gyerekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.	Családlátogatás	Nevelési év elején egyszer.	Csoportok óvodapedagógusai Pedagógiai munkatervnek megfelelően.	Pedagógiai munkaterv	Megvalósul a partnerközpontú működés.
	Egyéni beszélgetések	Szükség szerinti rendszerességgel		Képek, videó felvételek, stb.	
	Szülői értekezlet	Negyedévenként		Program tervek	
Tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről	Tájékoztatás - beszélgetés a szülőkkel. Gyermekmunkák kihelyezése a szülői tájékoztató táblákra.	Negyedévente		Csoportok és intézményi értékelések.	
Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése.					
A gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése.				Folyamatos	

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Szülői részvétel lehetőségeinek biztosítása a gyermekcsoport életében.	Pedagógiai Programunknak megfelelően.	Pedagógiai munkatervnek megfelelően.			
Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.	Egyéni beszélgetések	Igény szerint.			
A családok szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése.	Egyéni beszélgetések	Nevelési év elején, majd folyamatosan.			
Szülői közösségek kialakítása.	Csoportos és intézményi SZMK megválasztása, működtetése.	Új gyermekcsoport, ill. szükség esetén.			
Közös rendezvények szervezése.	Pedagógiai munkatervnek megfelelően.				

Elfogadta: a nevelőtestület
(a nevelőtestület képviselőjében):

Budapest, 2013. augusztus 29.

Kácsor Tímea
óvodapedagógus

Gyurkovics Miklósné
óvodavezető